

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczta-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:		Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.		Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >		Vidékre postán szállítva:
Negyedévre . . . 1 > 50 >		Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >		Félévre . . . 5 > — >
Helyben házhoz hordva:		Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.		Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >		Egyes szám ára 4 kr

Eltűnt a felesleg.

(—a.) Mikor a pénzügyminiszter megtartotta exposéját és a képviselőház elé terjesztette a jövő évi, 77,154 frtnyi felesleggel záruló költségvetést, az elsők között voltunk, akik nyíltan kifejezést adtunk abbéli aggodalmunknak, hogy állami létünk ezredik éve bajosan fog felesleggel végződni.

Nem ok nélkül mondottuk ezt. Éppen a folyó év mutatja, hogy még normális esztendőben sem lehet megbizni a mi költségvetésünkben. Hogyan bizhatnánk benne most, mikor előttünk az ezredéves kiállítás óriási költsége, mikor látjuk már a polgáriházaság »áldásait«, érezzük elviselhetetlen terheit és e mellett jól tudjuk azt, hogy »haec sunt tantum initia dolorum«, — ez még csak kezdete a bajoknak.

Nem volt alaptalan aggodalmunk, mert kimutattuk, hogy a költségvetés nem reális munka, hanem csak a számoknak ügyes csoportosítása, szemfényvesztő játék, porhintés a hiszékeny és járatlan publikum szemébe.

Aggodalmaink — sajnos — korán nyertek igazolást. Még csak egy torturán ment keresztül a költségvetés, — már is eltűnt a felesleg.

Két hétig foglalkozott a költségvetéssel a képviselőház pénzügyi bizottsága. Tegnap tartotta utolsó ülését, melyben megállapította, az eddigi tárgyalásoknál törléssel változtatások alapján, a költségvetés mérlegét.

Nem vádolhatjuk a pénzügyi bizottságot arról, hogy valami precíz, a részletekre kiterjeszkedő, aprólékos munkát végzett volna. Nem is volt rá ideje. Sietette őket a kormány, hogy készítsék el a jelentést, mert különben nem tudnak dolgot adni a képviselőháznak, mely öt hónapig vakációzott és most is csak interpellációk »elválasztásával« tölti az időt. Őt-hat rövid ülésben bizony nem lehet érdemleges munkát végezni. És mégis ta-

láltak változtatni valót a költségvetésen, még pedig — a felesleg rovására.

A kiadásokat az ideihez képest több mint 16 millió frttal emelte a pénzügyminiszter. Ezt a bizottság kevésnek tartotta, *megtoldotta még 83,840 frttal.*

A *függő államadósságok kezelési költségeire* a miniszter semmit sem vett kiadásba és ezt azzal indokolta, hogy e költségek »a kicserélés végett be nem mutatott II. kibocsátású 1 frtos államjegyek utáni nyereségből az 1868. évi XLVI. t. cz. 20. §-a értelmében képzett alapnak pénzkészletéből fognak fedeztetni.« A bizottság azonban úgy találta, hogy nem sok ember akad, aki a papiros 1 frtos ideje korán be nem cserélné, a ki nem cserélt 1 frtosok utáni nyereségből képzett alapnak pénzkészlete nem lesz tehát elég arra, hogy abból fedezhessék a függő adósságok kezelési költségét és azért *39,840 frtnyi új tételt állított a kiadások közé.*

A földmívelési minisztérium költségvetését szintén emelte a bizottság 4000 frttal, hogy ennyivel több jusson a *kultur-mérnöki* intézmény dologi kiadásaira, melyek között legelső helyet a napidíjak és utazási költségek foglalják el 75,500 frtnyi összeggel, míg műszerekre csak 3500 forint esik.

Emelte végre a bizottság a honvédelmi minisztérium költségvetését is, még pedig nem megvetendő összeggel *40,000 frttal*, hogy a fővárosban alkalmazott nős altiszteknek és szolgáltnak több segélyt lehessen nyújtani. Ezek a szegény emberek kétségkívül rá is szorulnak erre; de ezt eddig is tudnia kellett a miniszternek.

A 83,840 frtnyi emeléssel szemben törlött a bizottság egy meglehetősen nagy kiadási tételt és pedig a Belovármegye területén beszédelt papi bérek fejében előirányzott 28,461 frtot. Nem vagyunk annyira járatosak a horvát egyházi dolgokban, hogy e törlés jogos — vagy jogtalan volta felett véleményt mondhatnánk. Annyit azonban sejtünk, hogy a miniszter nem

ok nélkül állította be e tételt a költségvetésbe; valamint azt is gyanítjuk, hogy ha az állam beszedte ezeket a papi béreket, valamely alakban ki is kell azokat adni.

E változtatások után az eredetileg 77,154 frtra előirányzott felesleg 21,775 frtra szállott alá.

A pénzügyi bizottság azonban valamit kifejejtett a számadásból. Azt t. i., hogy e hó elején a belügyminiszter *évi 20,000 frtnyi* segélyt ígért Budapest fővárosnak a polgári anyakönyvvezetés céljaira, egyúttal pedig lemondott a fővárosi anyakönyvvezetésből az államot illető jövedelemről.

Ha ezt is számadásba vesszük, amint kell is venni, mert azt a 20,000 forintot Perczel miniszter nem a saját zsebéből fogja fizetni, akkor a már 21,775 frtra leszállított feleslegből egy árva fillér sem marad meg többé.

Amit pedig ezután változtat majd az országgyűlés a költségvetésen, és még inkább amit majd az élet változtat rajta, — az csak a *deficiten* találhat helyet és növelni fogja a már is 2000 millióra rugó állandósságot.

Uj magyar mágnások.

Megelőzőleg több ízben jeleztük, hogy a Bánffy-kormány a korona a harmadik peer-schubot azért tagadta meg, mert mindig azt hirdették, hogy a rangemeléseknek egyházpolitikai jelentősége van.

De miután az egyházpolitika elintéztetett, miként a »Pester Lloyd« jelenti, legközelebb a rangemelések meg fognak történni.

Jelenleg a királyi kitüntetés ezuttal a *Harkányi, Döry, Jankovich, Semsey és Stankovics* családokat éri, amelyeknek tagjai az örökös bárói, illetve grófi címet fogják kapni s egyszersmind a főrendiháznak is örökös tagjaivá lesznek.

Hogyha pedig valamely naiv ember most azt kérdezné, vajjon megint mire való az új peer-schub? erre a kérdésre a bécsi »Reichspost« a következőleg válaszol:

»Néhány radikális képviselő egy törvényjavaslat előkészítésével foglalkozik, mely a vallásszabadságról szóló törvénynek kiegészítése volna. A ja-

vaslat tendenciája az, hogy a különböző vallásfelekezetek egyenjóságú külsőleg is érvényesüljön, például hogy a vasárnap és a zsidó szombat, a gyárakban és műhelyekben, a munkaszünetre nézve egyenlő legyen, hogy a keresztény jelvények a középületekről eítávolítottassanak stb. Továbbá, hogy úgy mint az ország püspökei, bizonyos számú rabbi a főrendiházban helyet foglaljanak, hogy szent István koronájához egy zsidó koronaőr is alkalmaztassék stb. stb.

Míndez tréfának sem rossz, de még komolyan meg is történhetik a mai liberális világban!

Megint rendelet.

Az anyakönyvvezetési rendeletek tárát a belügyminiszter ismét egy újabb, az alispánokhoz intézett rendelettel gyarapította, melylyel megengedte, hogy egyes esetekben a bejelentő kivására a gyermek magyarul bejegyzett utóneve — után az utónév zárójelben az illető vidéken divó nemzetiségi nyelven is beírassék. A végből pedig, hogy a hazánk területén lakó különböző nemzetiségek által használt utónevek megfelelő magyar elnevezéseinek az állami anyakönyvbe való bejegyzése körül egyseges eljárás kövessék, ezen utóneveknek és megfelelő magyar elnevezéseiknek a magyar tudományos akadémia kiküldött bizottsága által 1893-ban megállapított jegyzékét megküldte az anyakönyvvezetőknek, kiknek kötelessége az elrendelt megállapodásokhoz szorosan alkalmazkodni.

Járványok elleni védekezés.

Legkevésbé sem szándékozunk a fennebbi tárgyban szakértői vagy éppen akadémikus értekezést írni, hanem a legegyszerűbben a fennálló s mindinkább terjedő bajokra utalunk, melyekre nézve a „Közegészségügyi Kalauz“ a következőket írja:

A fertőző betegségek és a ronsoló toroklob elleni óvintézkedések tárgyában Hieronymi korszakában kiadott, de a praksisban keresztülvihetetlen belügyminiszteri rendeletek visszavonása, illetőleg módosítása iránti körözüvnyt a megyei közgyűlések egyik másika imént tárgyalván, az azokon jelenlevők valóságos bámulatuknak adnak kifejezést a felett, hogy ily abszurd és kivihetetlen rendeletek egy miniszteriumból egyáltalában kibocsáthatottak. Azoknak megváltoztatását mindenütt követelik a vármegyék.

Hogy pedig az oly rendeletekből, a melyeket az ország összes törvényhatóságai hivata-

losan, közgyűlésileg helyteleneknek tartanak és abszolút kivihetetleneknek konstatálnak, a valóságban csak egy betű is végrehajtható, azt hisszük senki sem képzeli.

Ebből pedig logice az a folyomány, hogy a fertőző kórok és a ronsoló toroklob elleni óvintézkedések iránt miniszteri rendeletek ez időleg tulajdonképpen nem is ekszisztálnak.

A járványok tehát fékeveszetten pusztíthatják az ország lakosságát.

Haladunk!

Legújabbán *Szabadkáról* jelentik, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok választásánál a néppárt a harmadik körben győzött. A bizottságban öt néppárti tag foglal helyet, a mi jelentékeny eredmény, mert ebben a bizottságban esztendőnk óta most foglalnak újból helyet ellenzéki választott tagok.

Katonaházasságok Európában.*)

A közös hadügyminiszterium új kérdést vetett fel a katonatisztek házasságára vonatkozó rendeletével. Krieghammer tábornok ezen intézménye csak átültetése a meghalt I. Vilmos német császár kabinetrendeletének. A német birodalomban, mint tudva van, a kulturharez folyamán Falk porosz kultuszminiszter szorgalmazására lett behozva a polgári házasság, addig csak egyes kis államokban, mint Coburg-Gotha, Altenburg stb. állott fenn. A polg. házasság törvénye természetesen a tisztikarra is kötelező volt. Csakhamar azonban ennek életbelépte után az agg császárnak egy kabinetrendelete jelent meg, mely előírta a tisztiknek, hogy a polgári kötés után egyházi is keljenek egybe. Amelyik tiszt az egyházi házasságot mellőzte, egyszerűen elbocsáttatására lehetett készen; és az a rendelet egyáltalában nem maradt holt betű, hanem feltétlenül érvényesült Németországban abban a néhány esetben, mikor a katonai elmulasztotta házasságát egyháziilag is megkötni.

Franciaországban nincs előírása a tisztikarnak az utólagos egyházi házasságra nézve, de ez azért a valóságban ép oly hasznos, mint kötelező. Azaz eset, amikor egy polgárilag összekelt tiszt nem áldatná meg magát egyháziilag, csak rendkívül ritkán fordul elő, de kivált a katolikus tisztelnél majdnem soha sincs rá eset. A tengerészeknél pedig oly szigorúan ve-

*) A »Budapester Tagblatt«-ból vesszük át a következő igen érdekes és aktuális cikket.

szik e dolgot, hogy pár évvel ezelőtt a parlamentben felszólamlások történtek amiatt. Konstatálva lett akkor, hogy a francia tengerésztisztek nemcsak lenéznek azon bajtársaikat, akik csak polgárilag keltek egybe és nem egyháziilag is, hanem ugys viselkednek velők, mintha még nőtlének volnának. Feleségeiket nem fogadják be; s helyzetük teljesen szabályozatlan. Midőn a tengerészeti minisztert ezért meginterpellálták a miniszter azt válaszolta, hogy a hivatalos állásnál fogva ugyancsak a polgári kötés kívántatik a katonáktól, de az magától érthető, miként ő nem avatkozhatik bele a tiszteknek magánéletébe és senkinek nem szabhatja meg, kit kelljen társaságába befogadnia és kit kizárnia.

Angolországban is egész természetesnek találják, hogy a tisztok házasságukat egyháziilag megáldassák, bárha e tekintetben ott sem találunk szabályrendeletre. A belga hadseregben körülbelül hasonló állapotok állanak fenn, mint a francziában: nem kötelező ugyan, csak a polgári házasság, de hogyha elmulasztaná valaki, házasságát utólagosan egyháziilag megáldatni, házasságát és feleségét ignorálják. A belga kamarában is szóba került ez a dolog, de a hadügyminiszter ott is csak azt válaszolta, hogy ámbár ő a lelkiismeret szabadságát szigorúan respektálja, a katonatisztek társadalmi érintkezését önkényüleg nem szabályozhatja.

A legsajátságosabb állapotok e tekintetben abban az államban vannak, mely megfosztotta a pápát világi uralmától és a melyet épen azért nem lehet klerikális tendenciákról vádolni, Itáliában. Az itáliai hadsereg 1860. szept. 18-án megsemmisítette a régi pápai hadsereget, 1870. szeptember 26-án elvette a pápától székvárosát, és mégis ez a tisztikar rendíthetetlenül áll az egyházi áldás mellett. Itáliában kötelező polgári házasság van. Mindazonáltal nagyon figyelemreméltó, hogy a törvény nem intézkedik affelől, meg kell-e előznie a polgári kötésnek az egyházat. A valóságban azonban úgy áll a dolog, hogy Itáliában a polgári közönség, tetszés szerint a házasságnak majd az egyik, majd a másik alakját alkalmazza elébb, s a hadseregben sokszor elhagyják a polgári házasságot. A pusztai egyházi házasságot teljesen elégnék és érvényesnek tekintik a tisztikar és az ilyen nőket mindenütt törvényes asszonynak ismerik el. Állami szempontból ez persze nem helyes, de annyira be van véve e szokás, hogy tűrni kell és királyi rendeleteket kellett már kibocsátani, hogy e házasságok utólagosan államilag törvényesíttessenek. Erre az intézkedésre, hogy úgy mondjuk, a hadsereg érdekében annyival inkább szük-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Próba szerelem.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Ott ültek ketten a vén hársfa alatt; egy gyermekded arcú lányka, kinek dús selyemszőke hajával az alkonyati szellő pajzánkodott, mellette egy sodort bajszú, csontos képű férfiú, ki csontnyelű botjával feszegette le apró darabokban a százados fa kérgét. Ostoros Pista meg Szeghő Margit ülnek ott. Az a svihák Ostoros Pista ismét másnak udvarol, pedig egy héttel előbb még a Tarjáni kisasszonyok ablaka alatt sétálgatott. Ismerik az egész vidéken mint kitűnő hódítót, ki valódi bravurnak tartja a hódítást. Mikor látja, hogy valamelyik bakfis már menyegzőről, rózsás életről ábrándozik mellette, nagyot nevetve markába, büszkén odább áll s hányavetien dicsekszik mások előtt, a hogy ezt csak Ostoros Pista teheti. Méltó arra, hogy a mamák kisöprűzzék a léha frátert. Csakhogy persze az a két szem, meg az a sötét árnyékolás, a még sötétebb sötétebb szemek fölött igen nagy erőt rejt magában. Pedig másképp nem valami megragadó külsejű. Egész lényén a léhaság, könnyelműség jelei ömlenek el; és mégis ez a vézna, tízes szemű fiatal ember a hölgyvilág bálványja. A kis Szeghő Margit kivétel volt. Vele nem lehetett játszani, még Ostoros Pistának sem; különben is ismerte a madarat tolláról s csak úgy félvállról beszélt vele. Hangosan kikaczagta a Don Juant, mikor

«igaz» szerelemről beszélt. Úgy látszik erősen feltette magában, hogy megboszulja magát e hirhedt hódítón, mert annyi leánytársát megtérfálta. Ostoros Pista meg fogadott, hogy Szeghő Margitot is megtudja térfálni, hisz' ez is csak olyan szellemtelen, mint a többi.

Csalódott. Szeghő Margit kiolvasta a ciznikus mosolygásokból a fogadást s Pista már kezdett boszankodni.

— Margit kisasszony, hát nem hisz nekem?

— Maga az oka, hogy nem hihetek.

— Pedig igazán szeretem önt.

— Ah, hogyan lehet az? Tarján Ölgát is igazán szerette, meg Farkas Irmát is és még nem tudom én kiket, no meg engem is. Ez szép, hogy ily sokfelé osztja szívét.

— Oh azok csak ártatlan pajkoskodások voltak, ami különben mindennapi esemény; bocsássa meg nekem azokat, kisasszony, már nem vagyok a régi Ostoros Pista.

— Nem tudom elhinni, hogy maga azoktól a dicső bravouroktól megválk, hisz' azoknak köszönheti hírnevét. Öszintén mondhatom, nem szeretem magát, nem is akarom szeretni...

Közönyösen kezdte az udvarlást Pista s észre sem vette, hogy a makacs, ingerkedő leányba valóban beleszeretett. Tetszett neki, hogy vele is mer valaki ellenkezni s majd, ha a győzelem még is az övé lesz, annál inkább fogják bámulni hódító erejét.

Ha Szeghőék felé vitte útja, csak néhány pillanatra is betekintett. Szeretett enyelegni a szép Margittal, ki oly elszántsággal védelmezte szívét, hogy még neki a hirhedt udvarlónak

sem lehetett közelébe jutni. Pedig érezte, hogy az okos Margitot igazán tudná szeretni, talán épen azért a kedves makacsságáért.

Mindig erősebb érzelmek keltek szívében a komoly leány iránt, s minél nagyobb volt Margit részéről az ellenállás, annál hevesebb lett Pista részéről az akaratlan szerelem. Az nem bántotta, hogy a fogadást elveszítette, csak Margit ajkairól hallhatta volna e rövidke szót: szeretem.

Szolga lett a büszke Ostoros Pistából, Szeghő Margit szolgálja s a kedves nő még szolgáljának sem fogadta el. Büntetni akarta, szigorúan büntetni épen azzal, a mivel oly könnyelműen játszott, a — szerelemmel. Megérdemelte.

— Mit szólna ahhoz Margit kisasszony, ha még ma elmennék magukhoz s megkérném a kezét?

— Nem hinnék még akkor sem; talán ki is nevetném, hogy mily ügyesen ismétli a régi szerepét. Csakhogy Szeghő Margit nem olyan szellemtelen bakfis...

Elmosolyodott Margit, ránézett Pistára s olvasni akart tekintetéből, aztán — megfogta kezét.

— Akarok magának valamit mondani Ostoros úr, ugy-e megengedi?

— Bármit mond kisasszony, meghajlom előtte.

— Mondja meg igazán... eh talán mégis jobb, hogyha nem mondom meg... Ugye Ostoros úr?

— Nem lesz jobb, nagyon kíváncsi vagyok.

A katonazenének és ünnepélyeknek mindig volt, mindig lesz közönsége. — Olyan is lesz, a ki nem nagy társaságot, de csendességet, jó jeget kíván! — Tehát, ha annyi jövedelme lesz a városligetnek, hogy abból a jégpálya fenntartható, fentartjuk azt úgy, a hogy lehet, a míg a sor a Városligetre — ismét rákerül.

Más kérdés azonban, hogy mi legyen továbbra a ligettel, mint séta és játéktérrel.

Míg a gödrök, dombok elegyengetve, kitöltve nincsenek, fü vetésre, kiültetésre, csinosításra gondolni alig lehet.

Míg a hadsereg dobosai és trombitásai járnak ide az »egyet megostromolni«, addig csak e gyönyörű hely *törhetlen barátai* — reszkirozzák meg itt az üdülést.

Míg a Liget külső *területe távol esik* a szeméthyordó szekerek és taligák számára, a rajta tul eső Polyka kertjét, és a szomszédos kertet pedig, *egész nyáron át* kővértik, 5—10 krnyi bérért, a szeméthyordó kocsisok, addig nehéz arra is gondolni, hogy a *sivár kavicsömeget* befásítsuk.

Míg a mezőrendőri törvény, csak írott málszt, s a *tetten ért* farongálók, esemetéket kitördelő szekerek mellé, *két tanut is kell készen tartani, aki a rongálást szintén lássa:* addig az örködés is csak — veszedelem!

*

A »Városliget« a jelen évvel az első tiz esztendőjét tölti be. — De végre is betölté, habár több akadály került utjába, mint hajdan a peleskei nótáriusnak, midőn a janitorság betöltése céljából — Budára ment.

Az a kérdés, hogy a Liget, megmaradjon e Ligetnek?

Vagy teher ennek a fenntartása, vagy dícsőség!

Ha teher? Akkor talán illő dolog, hogy osztozzék benne más is!

Ha dícsőség? Nagyon illő, hogy bő része legyen benne másnak is.

Ezt a részvételt úgy vélem jónak, hogy *egy korona* évi tagsági díjjal, e város nagy közönségének, *lehetőleg sok tagja*, vegyen részt, a városliget tovább fejlesztésében.

A *Schlauch tért* megteremtette Nagyvárad nemes lelkű püspöke. A Széchenyitért, Országút-utczai sétányt, megteremtette a társadalom nagy erejével a »Szépítési egyesület.« — A körösparti sétányt a fővárosba is odaillővé tette, a városi pénztár. A Rhéday-kertet megrenoválta uri emberek, irányadó nagy társasága.

Hát követelhető-e? hogy mind eme nagy erőkkkel, versenyre szálljak egy magam!

*

A hozzájárulást, úgy képzelem, hogy önkéntesen ajánlkozó urak, fizessék le az egy korona évi »tagsági díjat«, a mi által a Városliget tovább fejlesztéséhez, nemcsak anyagilag, de szellemileg is hozzájárulnak.

A tagsági kötelezettség csak egy évre terjed, s majdan a további vezetést azon urak és hölgyek társasága vihetné, kik »egy éves tagok« gyűjtése által »legtöbb érdemet« szereztek.

Tisztelettel ajánlom e »mentő gondolatot« Nagyvárad t. közönségének, rokonszenves figyelmébe. *Rátkay József.**

*) Kijelentem, hogy (ha még más nincs) beálllok (legelső) tagnak. Holnap átküldöm a két korona tagsági díjat.

Dr. Persz Adolf.

Nagyvárad város közügyei.

— A pénz és jogügyi bizottság ülése. —
október 25.

Nagyvárad város pénz és jogügyi szakbizottsága tegnap délelőtt 10 órakor Sal Ferencz kir. tanácsos elnöke alatt tartotta meg rendes havi ülését. Résztvettgk:

dr. Bozók Alajos, Janky József, Kunyhósy János, dr. Friedländer Sámuel, Weidlich István, Rácz Mihály, Dus László, Bordé Ferencz, Papp János, ifj. Rimler Károly, Busch Dávid, Ragány János, Hegedüs Géza, Darvassy Lajos, Hoványi Géza és Komlóssy József aljegyző.

Felolvastatták a belügy miniszternek, a közvetett adó nemekre vonatkozó lapunk f. hó 19-ikiszá-mában közölt leirata.

Bordé Ferencz tanácsnok ösmertette Marosvásárhely és Kolozsvár városok vonatkozó szabályrendeleteit és kimutatta, hogy a miniszter által jelzett díjtételek szerint 41759 frt a marosvásárhelyi szabályrendelet szerint 46014 forint, a kolozsvári szerint 61615 frt jövedelmet hoznának a közvetett adónemek a városnak. A bizottság a szesznel fokként 7 krt az édesített szesz italoknál 5 és fél krt literenként, a kornál literenként 2 krt., a sörnél literenként 2 krt. állapított meg.

Ezen díjtételek a Kolozsvár város szabályzatában megállapított díjtételeknek felel meg, sőt a bornál literenként 1 krral még alacsonyabb.

Az *árvaház szabályrendeletét* tárgyalta ezután az együttes szakosztály s azon némi módosítást eszközölt; így a megnyitás idejét január 1-éről márczius 1-ére halasztotta, mert a szabályzat jóváhagyása és a felszerelések beszerzése teszi szükségessé; — kimondotta továbbá, hogy a kik 3000 frt alapítványt tesznek, azoknak és jogutódaiakrak joguk leend egy alapítványi helyet betölteni. A gondnok fizetését 300 frtban állapította meg, a többi személyzet felvételét az ig. választmány hatáskörébe utalta. Végül elrendelőnek találta, hogy a gondnok törzskönyvet vezessen az árvákról s azok eltávozásukkor elhelyezésükről; továbbá, hogy az intézetben egy alapítványi könyv is vezessék, melyben az összes alapítványok kitéve lesznek. —

NAPTÁR.

— Október 26. —

- Szombat, Róm. kath. Evariszt vt. Prot. Dömötör. Gör. kel. Paraszkéve. Izr. 8. Lech-Lecha.
Nap két 6 óra 19 p., nyug 4 óra 37 p. Hold kelte 2 óra 5 p., 11 óra 34 p.
- Október 26.** A biharvárm. és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület választmányi gyűlése.
„ **27.** A »Nagyvárad« jubileuma és a hírlapírók országos értekezlete.
„ **27.** Az izr. nőegylet rendkívüli közgyűlése Nagyváradon.
„ **28.** d. e. 10 órakor Bihar megyei gazdasági egyesület igazgatóságának gyűlése.
„ **28.** Bihar megye közegészségügyi bizottságának ülése.
„ **28—30.** Népfelkelők szemléje a városháznál.
„ **31.** Ref. egyházkerületi értekezlet a reformáció évfordulója emlékére.
- Novemb. 8.** A bihar megyei agarász-egylet közgyűlése B.-Ujfaluban.
„ **9—10.** B.-ujfalusi agarász-verseny.
„ **9.** A nváradai zenekedvelők estélye a Zöldfában
„ **19.** A bihar megyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet táncestélye a Fekete Sas termében.
- Decz. 29.** A bihar megyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.
„ **30.** A vármegye tisztújító közgyűlése.

Magyar írók és hírlapírók Nagyváradon.

Ma délután és éjjel érkeznek meg Nagyváradra a magyar írók és hírlapírók, a kik a holnapi ünnepségeken résztvesznek. A perronnál a fogadó-bizottság tagjai várják a vendégeket és a fogadás részleteinek megbeszélése végett *ma délelőtt 11 órakor* tartja a bizottság gyűlését a Bazár éttermében, melyre ezután hívja meg a tag urakat *Mezőy Mihály*, a bizottság elnöke.

A vendégek már el vannak szállásolva. A szállás-adó urakat ma értesítik arról, hogy ki lesz a vendége és ezuttal felkéri, hogy arra — lehetőleg — várakozzék megérkezése idején.

A vendégek következő sorrendben érkeznek:

Budapest felől 26-án délután 3 óra 22 perczkor.

Miklós Gyula (Pécs.) Zöldfa szálloda.
Koncz Ákos (Debreczen.) — Kiss Elek.
Zrumetyky Béla (Szolnok.) — Sas szálló 21. szám.
Than Gyula (Debreczen.) — Mérő Béla, Nagy-Magyar-utca, Heller-ház.
Ifj. Gily Ede (Debreczen.) — Tóth József Sztarovetzky-u. 228.

Éjjel 11 óra 11 percz.

Kuszkó István és neje — Hegyesi Márton *Szeged felől 26-án d. u. 5 óra 30 perczkor.*
Békefi Antal (Szeged) — Láng József Kovács-utca.

Palócz László (Szeged) — Héderváry Hugó Nagypiaczter Stern-ház.

Kisteleki Ede (Szeged,) dr. Balassa Ármin (Szeged) Széchenyi, 6. sz. szoba.

Dr. Barabás Béla (Arad) Paksy Gusztáv Kismagyar-utca 209.

Tiszti Lajos (Arad) Rees légszeszgyárigazgató.

Müller Károly (Arad) — Rottman Jakab ügyvéd.

Vass Géza (Arad) — Benedek Arpád Fő-utca, Oláry-ház.

Sz. Horváth Elemér (Arad) Csordaesics János Fő-utca Széchenyivel szemben.

Cs. Endes Dániel (Arad), Brankovics György (Arad) — Széchenyi 7. sz. szoba.

Dr. Kiss Károly (Torontál), Fekete Gyula (Torontál) — Széchenyi 23. sz. szoba.

Brájer Lajos (Nagybecskerek) Mózes Károly Nagyteleki-utca Lacon-ház.

Szalay N. (Szabadka) — Sas-szálló 22. sz.

Vaday József (Békés) — Sas-szálló 22. sz.

Nagy Márton (Nagyszalonta) — magán lakás.

Edvi Illés László (Arad) Sipos Orbán Sz. János-utca.

Czajlik György (Nagyszalonta) magán lakás.
Csukási Mór (Makó) — Kiss Dávid Fő-utca 292.

Budapest felől 26-án este 7 óra 8 perczkor.

Rákosi Jenő (Budapest) — Premontrei-rend Uri-utca.

Horváth Gyula (Budapest) — Szabó József Uj-sor.

Szatmári Mór (Budapest) — Váradai Mór.

Dr. Báttaszéki Lajos (Bpest) — Schütz Albert, Magyar-utca.

Sztójánovics Jenő (Bpest) — Láng József Kovács-utca.

Márkus József (Bpest) — Knapp Ferencz Bémer-tér.

Dr. Lázár Béla (Bpest) — szüleinél.
Sas Ede (Bpest) — Láng József Kovács-utca.

Mihályfalvy J. (Bpest) — Zöldfa-szálloda.
Dr. Sziklay János (Bpest) — Propper N.

János Nagypiacz-tér.
Ifj. Báttaszéki Lajos (Bpest) — Zöldfa-szálloda.

Dr. Váli Béla (Bpest) — Zöldfa-szálloda.
Somló Sándor (Bpest) — Feher Dezső Fő-utca Oláry-ház.

Kunossy Frigyes (Bpest) — Szücs Izsó Nagypereczes-utca.

Lichtenstein Lajos (Bpest) — Paczauer József Áldás-utca.

Atzél Endre (Bpest) — Starill Ferencz Áldás-utca.

Bihari Imre (Budapest) — Starill Ferencz Áldás-utca.

Benes János (Budapest) — Propper N. János.

Lóránt Dezső (Budapest) — szüleinél.
Szöllősi Zsigmond (Budapest) — Steiner

József Magyar-utca 264.

Róz Jenő (Budapest) — szüleinél.
Szávay Gyula (Győr) — Dr. Sarkady Lajos.

Ifj. Pázmándy Dénes (Szombathely) — özv. Imreh Jánosné.

Lenkey Lajos (Pécs) — Rimanóczy-szálloda 5. sz. szoba.

Hegyi Jenő (Győr) — Zöldfa-szálloda.
Szépfaludy Örlösy Ferencz (Mármaros) — Zöldfa szálloda.

Vérsi József (Budapest) — Dr. Bodor Károly.
Gelléry Mór (Budapest) — Dr. Sarkady Lajos.

Budapest felől 26-án éjjel 1 óra 48 perczkor és 2 óra 12 perczkor.

Szekeres József (Kisujszállás) 1.48 — Rimanóczy 23. sz. szoba.

Nagy Péter (Kisujszállás) 1.48 — Rimanóczy 23. sz. szoba.

Adorján Sándor (Budapest) 2.12 — Laszky Armin Kossuth-utca 19.

Rumy Sándor (Győr) 2.12 — Rimanóczy 24. sz. szoba.

Polezner Árpád — Guttmann Zsigmond Kert-utca 5.

Kolozsvár felől 21-én 8 óra 38 perczkor.

Dr. Németh Gyula (Zilah) — Péresy Sándor Szigligeti-utca, Havas-ház.

Dr. Várady Aurél (Kolozsvár) — Rimanóczy 21. sz. szoba.

Radnóti Dezső (Kolozsvár) — Rimanóczy 21. sz. szoba.

Szathmáry Mester Károly (Kolozsvár) — Orbán Ignác Áldás-utca.

Szeged felől 27-én d. e. 9 óraker 32 perczkor.

Verner László (B.-Csaba) — Sas-szálló 21. sz. szoba.

Szihelszky József (B.-Csaba) — Sas-szálló 21. sz. szoba.

Az ismerkedési estély.

Este 8 óraker lesz az ismerkedési estély a Széchényi-éttermében, melyre ez uton is tisztelettel meghívjuk a közönséget és különösen a fogadó bizottság tagjait. Az ismerkedési estélyen holnap estig érkező összes vendégek megjelennek.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss ezégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárúító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadottnak.

* **Halottak napja.** Befelé haladt az idő a télbe néhány nap múlva ideérkezik a kegyelet napja a halottak napja is. Készülődnek az emberek a gyászos megemlékezésre a siroknál teendő látogatásokra. Telvél a kirakatok frissen készült koszorúkkal, a miket erre a célra fűznek már hetek óta. Mindenkinek nyugszik egy-egy kedvese az örök béke birodalmában, mindenki elzarándokol e napon a temetőbe, sok koszorúra van szükség. — És ezen a napon kijut az emlékezésből, a koszorúból azoknak is, a kiket nemcsak a rokonok, nemcsak a barátok, de egész nemzet gyászol. Kegyeletteljesen vonulnak ki az emberek sírjaihoz, hogy megemlékezésüknek kifejezést adjanak.

* **József főherceg Wörishofenben.** Kneipp plébános buzgó híve, József főherceg tegnap indult Alcsuthról Budapesten át Wörishofenbe, hogy Kneipp-kurát használjon. József főhercegnek most ismét megújult régebbi származású reumatikus baja, s e miatt fog hozzá kedvenc gyógymódjához. A legmagyarabb főherceget fia Ágost főherceg és Vécsey főudvarmester kísérik. A főherceg körülbelül egy hónapig időzik Wörishofenben. József Ágost főherceg neje, Augusztina főhercegné Alcsuthon marad kisfiával együtt addig, míg a főhercegek visszatérnek Wörishofenből. Az elhagyott disztéri palotából az utolsó lakó november 1-én fog kiköltözni Himmel alezredes, hogy bevonulhasson a 6-ik sz. újdéki gyalogezredhez.

* **Ifjusági gyűlés a jogakadémián.** A jogakadémia ifjusága tegnap délelőtt 10 és folytatódva 11 óraker rendkívül népes gyűlést tartott az akadémia I. számú termében. A gyűlés tárgyai a zágrábi zászlóvetés és a Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester jubileumán való résztvétel elhatározása. Az ifjusági elnök távolléte miatt Nagy Zoltán III. éves alelnök vezeti a gyűlést. Megnyitás után kijelenti, hogy nem volt tudomása az elnök távollétéről, azért nem hívott össze előbb gyűlést. Azután felolvastatja az I. éves joghallgatók interpellációját, mely a zágrábi zászlóvetés ügyébe az elnökségtől ifjusági gyűlés sürgős összehívását kéri. Az interpelláció felolvasása után elnök röviden szól a gyűlés első tárgyához. Eseteli a zágrábi megdöbentő és szomorú eseményeket, hol kollegáink az egyetemi polgárok valóságos »testvérgyilkolást« követtek el. Indítványozza, hogy jegyzőkönyvben fejezzék ki megbotránkozásukat a brutális tett felett és a jegyzőkönyvi kivonatot küldje meg az ifjuság a zágrábi hallgatóknak. Elnök különben indítványához nem ragaszkodik. Ifj. Benkő Sándor indítványozza, hogy csatlakozzék az ifjuság a középponti diákkongresszus mozgalmához. Mondja ki továbbá a gyűlés határozatképesen, hogy mi is, mint a többi magyarországi főiskolák ifjusága, a zágrábi egyetemi hallgatók által a királynapi alatt a magyar állameszme ellen intézett nemtelen durva és gyalázatos támadás felett a legnagyobb megbotránkozásunkat és megvetésünket fejezzük ki. Jakóbi Andor azon indítványt teszi, szállítsa fel az akadémiai ifjuság a budapesti egyetem polgárait, hogy intézzenek manifesztumot a külföldhöz, melyben rántsák le a leplet a zágrábi eseményekről, mutassanak rá arra, hogy nem a testvér nemzet zászlóját égették el Zágrábban, hanem a magyar állam alattvalói égették el a magyar zászlót, sértették meg a magyar nemzetet. Szükséges ez azért, hogy a külföld ismerje meg azokat a délszláv üzelmeket és azt a sympathiát, melylyel nem régen egy elterjedt francia lap irt róluk, szűnjének meg végre érdemtelenségre pazarolni. Benkő és Jakóbi indítványát a gyűlés zajos helyesléssel egyhangulag elfogadta. Zubor Andor csodálkozik, hogy mikor ilyen fontos dologról van szó, a románok tüntetőleg nem jelennek meg a gyűlésen. Indítványozza, hogy kérdezze meg az ifjusági gyűlés a románoktól távol maradásuk okát s az ok nitalán a zágrábiakkal való együttérzés lenne, minősítsék a nagyváradi akadémia román nemzetiségű polgárait épen úgy, mint a zágrábiakat. Sok pro és kontra hozzászólás után az ifjuság Zubor Andor indítványát elfogadja. Mindkét határozat elintézésére 5 tagu bizottságot nevez ki az elnök. — A gyűlés második tárgya, a Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester jubileumán való résztvétel elhatározása. Ifj. Benkő Sándor indítványozza, hogy nevezzen ki az elnök 10 tagu bizottságot, mely határozzon arról, hogyan vegyen részt az akadémia ifjuság a jubileumon. Indítványát a gyűlés egyhangulag elfogadja, mire az elnök kinevezi a bizottságot, melynek tagjai a következők: Bartos Adorján, Bartos Elemér, ifj. Benkő Sándor, Bige Sándor, Flaskay Dezső, Jakóbi Andor, ifj. Nagy Zoltán, Nyiri Béla, b. Papp Károly.

* **Enyehe kanyaró járvány.** Városunkban napok óta szaporodik a kanyaró járvány betegségek száma. Hivatalosan a közel napokban hatvanöt esetet jelentettek be a tisztí főorvosnál — Daczára ennek örömmel jelentik az orvosok, hogy az utóbbi két hét alatt alig fordult elő haláleset. A kanyaró felépését maguk az orvosok enyhe lefolyásúnak tartják.

A színügyi bizottság s az építendő színház. Hogy mily érdeklődéssel viseltetnek a színügyi bizottság tagjai az új színház felépítése iránt, mi sem igazolja fényesebben, mint az, hogy néhány tagja, névszerint Hoványi Géza, Huzella Gyula, dr. Várady Zsigmond, ifj. Rimler Károly főkapitány és Busch Dávid főmérnök ma Pécsre utaznak, hogy az ott nem rég megnyitott színházat s annak berendezését tanulmány tárgyává tegyék, tapasztalataikat itthon

értékesítsék. A pécsi színház 270 ezer forintba került a telek nélkül, s hir szerint minden tekintetben kiváló alkotás, s mint ilyen megtekintésre érdemes, különösen nekünk, kik még a színház építése előtt állunk.

* **Országgyűlési tudósításunkat a képviselőház tegnapi érdekes üléséről (késedelem folytán ma kivételesen) lapunk távirati rovatában kimerítően közöljük.**

* **Katolikus keresztelő a dán udvarban.** Koppenhágóból írják, hogy Valdemán dán herceg és Maria orleansi hercegnő szeptember 17-én született kis leányát másnap a Bernstorffshøj-villában, a legegyszerűbb katolikus szertartással keresztelték meg a Margit. Françoise, Lujza, Mária és Ilona nevekre. Erdekes, hogy ez volt a reformáció óta az első katolikus keresztelő a dán udvarban, a mely tudvalevőleg protestáns. A kis hercegnő anyja pedig a buzgó katolikus Orleans-családból való.

† **Benedek Mária, Jolánta.** Egyszerű ismeretlen név, olyan, mint a tulajdonosa volt, egyszerű, ismeretlen irgalmas testvér. Nem ismerte a világ, mert nem tündökölt mulatságokon, de annál jobban ismerték azok a kisdedek, a kiknek szentelte ifjuságát, életét., hogy míg a szülők az élet nagyon is nehéz terheit vonszolják, míg verejtékkel keresik napról-napra azt a nélkülözhetetlen kenyeret, gyermekeikre őrző anyalként vigyázzon. Még két napja ott becézgette a kisdedeket a Nógáll bölcsőde termében s ma ott fekszik 23 évével, hideg testtel a ravatalon. A tüdőkök és a szivbaj egy nap alatt megölte s most már csak lelke örökdió ártatlan kedveltjei felett.

* **Megyebizottsági tagok választása.** A lefolyt megyebizottsági tag választásokról adjuk a következő tudósításainkat: A beéli kerületben Hannák Sándor, Reidl Károly; a belényesi kerületben; ifj. Erdély János. A diószegi kerületben: Széles József, Bónis Károly, Szlorik István, Papp Gusztáv; a bélfenyéri kerületben, Éder Géza, Hanzély Zoltán, a csatári kerületben Kathó Ferencz, K. Nagy Endre. a bihari kerületben Margai Ferencz. Bereczky Ferencz, Fazekas Bálint, az őrmihályfalvi kerületben Mátray Zoltán, Dobozy Kálmán, élesdi kerületben Dr. Pojnar Miklós, Flatt Miklós, Filip Tódor, a geszti kerületben Tarr Gábor Erdély Farkas, Torma Lajos, a körös tarjáni kerületben Guszner Károly, Batta Sámuel, a margittai kerületben Morvay Tihamér. Tóth Dezső, Hírshman Konrad, m. tegledi kerületben, Bibészku János, Horváth József, Bíró János, micskei kerületekben Baranyi Menyhért, Verner Kálmán, Kovács Gyula, Juricskay Vid, nagylétei kerületben Arva Mihály, Kovásznay Marczel, Jernca Lázár, N. Szalontán, Csorvássy István, Erdély Gyula, Bereczky Máté, ifj. Szemes Péter, Lovassy Andor, Böszörményi Lajos, a révi kerületben Beöthy Attila, Király Viktor, Papp János, székelyhidi kerületben Fándly József, Magyar Miklós, Lestyán Adorján, széplaki kerületben Horváth Endre, Medresy József, Orosz Gyula, Lovász Sándor, tóti kerületben Baranyi Ödön, Bónyi Adorján, urszádi kerületben ifj. Bika János és id. Bika János, a zsákai kerületben Mezey Ignác, Csapó Dezső választottak meg megyei bizottsági tagokká 3 évre terjedő mandátummal. A megválasztottak névsorát tekintve — a vármegye jelöltjei a legtöbb helyen elbuktak.

* **Szomorú temetés.** Tegnap kísérték el utolsó útjára a biharmegyei közpórházból Sipka Pált, Nagyváradnak egykor előkelő polgárát és kereskedőjét, kinek élete szomorúan tanúsítja, hogy milyen forgandó a szerencse. Az egykor tekintélyes polgár a sors szeszélyeskedése folytán annyira elszegényedett, hogy mindenkitől elhagyatva, árván végezte be sokat hányatott életét a kórházban. A régi ismerősök közül egy pár elment a temetésére, s hullatott egyszerű koporsójára egy-két könnyet. Akadt egy jó szívű régi ismerőse, aki gondoskodott arról, hogy tisztességes eltemetésben részesüljön. Fizessen meg érte neki a szegények és elhagyottak Atyja. Itt is érvényesült az a régi közmondás: »míg jól megdolgod, sok barátod lesz, de a balsorsban mindenki elhagy.«

* **Jogász Kränchen gyülése.** Vattay Gábor elnökle alatt a rendező bizottság tegnap megválasztotta a kränzchen tisztikarát: alelnök *Nyiry Béla*, főjegyzővé *Giraund Árpád*, háznagygyá *Flaskay Dezső*, pénztárnokká *Benkő Sándort* választották meg. Gyülése a kränzchen megtartását november 30-ára határozták el. — A meghívókat a napokban küldik széjjel.

* **Tokió vereségéért a táviratok egyhangulag a tulságosan mély talajt okozzák, és azt is emlegetik, hogy Tokió már verseny előtt bizonyos fáradságot mutatott, ami kisebb meghülés következménye lehetett.** Ha a talpra magyar mén veresége tehát csak szerencsétlen véletlen volt, ezt még lesz alkalma helyre hozni, mert Derbycoup-ra is nevezve van, mely november közepén kerül döntésre. A Derbycoupban rendesen hasonló jó társaság szokott indulni, mint a Cambrighshireben, dija 2000 font és a távolság 1600 méter. Hogy Tokió nem tér vissza Angliából mostanában, azt bizonyítja az is, hogy Ignácot, — mely vele együtt ment ki, — benevezték a November Plate-be, mely csak november elején lesz. — Joggal hisszük azonban, hogy a közönség ezuttal nem fog felülni a — Tokió láznak, mely egy fél millió frtot vitt ki az országból.

* **Sürgös kérelem.** Tegnap vagyis 1895. évi október hó 25-én délutáni 4 óra 11 perczkor a m. k. posta illetékes közege a városházára egy összevissza ázott borítékban levelet hozott, igen rossz gramatikával s még rosszabb orthographiával írott következő czimzéssel: »Adassék ez Levelem Tekintetes és jóagaró bús Dávid Uraságnak Főmérőnyöglakosaitól az Nagyvárad Olasz Város Vasut felöl való végének illendő tisztelettel.« Egy kis indiskréció folytán megismerkedtünk a levél belső, hasonló stílusban irt tartalmával is, melyben valószínűleg egy meggondolatlan kocsis, ki az ugynevezett perczes utcában merészelt behatolni, valóban szivereható bangon panasolja el ott gyűjtött tapasztalatait, melyekről, pártfogása alá véve az illető városrész szegény intelligens halandóit, jelentést tesz írásban is. Mint a közérdek szerény szószólói magunkévá teszünk az ügyet s a város főmérnökéhez sürgös kérelmet intézünk az iránt, hogy mielőtt tanulmányutjára indul, legyen szives a kérdésben forgó utcába (mely a Köfaragó és Nagy-Pereczes bulvárdokot összekötővén igazán keresett és nagyforgalmu közlekedési vonal gyanánt szolgál) egy bucsupillantást vetni s elhatározni: vajjon megmaradhat-e az ő mostani állapotában!?

* **Leleplezett anyakönyvi felügyelő.** Nagy szenzációt kelt a lugosi ujság leleplezése *Hegedüs János* ujonnn kinevezett anyakönyvi felügyelőről. A nevezett lap hivatalos adatokkal kimutatja, hogy *Hegedüst 1888-ban* mint *Szapárfalva* krassó-szörénymegyei község jegyzőjét fegyelmi uton hivatalbeli hanyagság miatt elmozdították állásától. Most pedig a kormány, mely valószínűleg megfélekedett minderről, ki nevezi a hivatalától elmozdított jegyzőt megyei főjegyzői rangban anyakönyvi felügyelőnek, a kinek hatásköre mint ilyennek Krassó-Szörénymegyére is kiterjed.

* **Birkózás az orpheumban.** Érdekes este lesz ma *Walter Tóni* orpheumában. Ugyanis két *Somossy-orpheumbeli* nő fog birkózni. Budapesten mindkettő nagy feltűnést keltett erőmutatványaival.

Vidéki levelezés.

Bihar, 1895. október 24.

Tekintetes szerkesztő Ur!

Folyó hó 24-én itt Biharon megejtetett a megyebizottsági tagválasztás három tagra nézve akiknek 3 éves mandátuma lejárt.

A választásra 5 község választópolgárai jöttek el és pedig Bihar, Hegyköz-Kovácsi, Nagy-Szántó, P.-Tamási és B.-Püspökiből.

Az eddigi tagok voltak: Csathó László bihari, Marjai Ferencz szintén bihari, Fazekas Bálint p.-tamási lakosok.

Jelen alkalommal titkos szavazattal megválasztottak:

Marjai Ferencz bihari lakos 135 szavazattal, Bereczki Dániel szintén bihari lakos ez idő szerinti főbíró 78 szavazattal, Fazekas Bálint p.-tamási lakos 71 szavazattal.

Kisebbségben maradtak: Csathó László okleveles gazdász és uradalmi bérlő, ki 67 szavazatot kapott és Ertsey Zsigmond h.-köz kövácsei birtokos, kire 65 szavazatot esett.

A választás annyiban nem volt egészen correct, amennyiben Bereczki Dániel bihari főbíró a község választó polgárait a maga részére befolyásolta; azokat a község kisbíráival rendeltette fel a község házához és mindeniknek kezébe adta a saját nevével ellátott czédulát azon utasítással, hogy ezt adják oda a szavazatszedő elnöknek; ezt a szolgálatot legtöbben meg is cselekedték respektálva a főbíró, de akadt mégis egy eszéhez kapott atyafi, aki midőn őt is felrendelte a főbíró s ama czédulával ellátni akarta, megtagadta az engedelmességet és inkább hazament.

A választásnál jelen voltak közül ketten dr. Péchy Károly bihari körorvos és ifju Ungváry Imre h. közkövácsei birtokos azonnal felebezést nyújtottak be Ertsey Géza volt országgyűlési képviselő választási elnöknel, ezen választás megsemmisítése végett. r. l.

TANÜGY.

Közüktatásügyi miniszteri rendelet a tanfelügyelőkhöz.

Wlassics Gyula vallás- és közüktatásügyi miniszter legutóbbi rendelete a tanfelügyelőkhöz van intézve, melyben különösen arra hívja fel őket, hogy szigoruan ellenőrizzék a tanközettség teljesítését, az iskolákat minden évben legalább egyszer meglátogassák s ügyeljenek, hogy a tanítók megkapják-e az iskolafeltartótól a háromszáz forint minimális fizetést.

A rendelet a magyar nyelv népiszkolai oktatásával is foglalkozik s erre vonatkozólag a következőkben ad utasítást: »Az állam nyelvnek, a magyar nyelvnek tanításáról szóló 1879. évi XVIII. törvényzikk rendelkezései nincsenek kellő mértékben érvényesítve. Az 1893—4. évben a 7200 nem magyar tannyelvű népiszkola közül 2199-ben a magyar nyelv slker nélkül, vagy éppen nem tanítottak. A tanfelügyelőnek nemesak hivatalos, de hazafias kötelességük, hogy e valóban türethetetlen állapoton mielőbb segítsenek. Ha a tanítóban van a hiba, amennyiben nem bírja oktató képességgel a magyar nyelvet, az 1893. évi XXVI. és 1891. XLIII. törvényzikk módot nyújtanak kedvezőbb viszonyok előállítására, ha egyéb körülményekben keresendő a baj forrása, a tanfelügyelőség ne mulassza el azt a miniszter tudomására hozni.

EGYLET.

Meghívó.

A biharvármegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyet választmánya f. hó 26-án (szombaton) d. u. 5 órakor a muzeum helyiségében gyűlést tart.

Tárgy: 1. Régiségtárör és pénztárnok jelentései. 2. Indítványok.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Október 25.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Eszterházy Kálmán gróf, Josipovich Géza, Hévvizy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy

Dezső báró miniszterelnök, Lukács László pénzügy miniszter, Erdélyi Sándor igazságügy-miniszter és Perczel Dezső belügyminiszter.

Az elnöki előterjesztések után, következik a napirend: A zágrábi interpellációkra adandó válaszok.

Lukács László pénzügyminiszter válaszol Pázmány Dénes interpellációjára a francia vámkonfliktus tárgyában.

A választ a Ház tudomásul vette.

Ugyancsak a pénzügyminiszter válaszol Péchy Tamás interpellációjára a romániai buza-vám visszatérítése tárgyában.

A miniszter azt mondja, hogy igaz ugyan, hogy a malomipar feleségelése czéljából megengedett az idegen búzának vámmentes behozatala, de nem oly nagy mennyiségben, mint azt interpelláló állítja. Ha a törvényes idő alatt az idegen búzát nem viszik ki, akkor feltétlenül számadás alá kerülnek. Így tehát elesik azon állítása is, mintha az állam a vámbevételeknél nagyobb összegekkel károsodnék.

Tévesen informáltak interpellálót, ha azt állítja, hogy az őrlési kedvezmény csak a bpesti malom kartelnek adatott meg. Az őrlési kedvezményt igénybe vehetik a vidéki malmok, a mint már ez ideig több malom már igénybe is vette.

De különben is kijelenti, hogy a kormánynak egyik legfőbb gondoskodását képezi, hogy az e téren mutatkozó visszaéléseknek eleje vétecsék.

Kéri válaszában tudomásul vételét.

Péchy Tamás: Nagyon sajnálom, hogy a válasza mintegy egy évig kellett várakoznom s most is oly időben válaszolnak arra, amidőn a kedélyek izgatottak lévén, e fontos kérdéssel nem foglalkozhatnak érdeme szerint.

Nem érti azt sem, hogy miért válaszol interpellációjára a pénzügyminiszter, mikor e tárgynak nagyon kicsi a pénzügyi oldala, de annál nagyobb a közüktatási oldala. Különben is ő nem a pénzügyminisztert, hanem a földmívelésügyi minisztert interpellálta.

Ő részletes adatokat kért, de nem kapott, hanem kapott általános felvilágosításokat, mely a kérdésnek mintegy megkerülése. (Igaz! Ugy van a baloldalon.)

A választ tehát nem is veheti tudomásul.

A Ház többsége a választ felállással történt szavazás utján tudomásul veszi.

Lukács László pénzügyminiszter Visonta Soma interpellációjára válaszolt ezután az állami fölöslegek elhelyezése tárgyában.

Visontai Soma: Nem vehetem tudomásul a pénzügyminiszter válaszát. Ismétlem, hogy ily nagy pénztömségnek a pénzpiacra való dobása, nem mindig felel meg azon czélnek, a mely czélból azok a pénzpiacra vitettek. t. i. hogy a gazdasági igények is kielégíttessenek, kivéve, ha e czél elérésére garancziák nem kerestettek. Ily garancziák pedig nincsenek; ilyeneket nem keresett a pénzügyminiszter, a midőn az osztrák magyar banknak 10 milliót bocsátott kamat nélkül rendelkezésére.

A miniszter azt mondja, hogy a megszorult pénzpiac támogatására az osztrák kormány is intézkedést tett. Ő pedig határozottan mondhatja, hogy az osztrák kormány nem tett lépéssel semmit.

Lukács László pénzügyminiszter rövid viszonválaszában kijelenti, hogy azért sietett a pénzpiac segítségére s azért helyezte ott el a feleslegét kamat nélkül, hogy a kamatláb emelésének eszméjét legyőzze. Meg van győződve, hogy ha azt nem tette volna, maga az interpelláló képviselő ur támadta volna legjobban. Kéri válaszában tudomásul vételét.

Visontai Soma beszélt még röviden, mire a Ház a választ tudomásul vette.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök válaszol Apponyi Albert gróf, Kossuth Ferencz és Pázmány Dénes képviselők interpellációjára a zágrábi események tárgyában, illetőleg a horvát kérdésben. (Felkiáltások: Zsivó! Eljen a diszpolgár!)

Igaz, hogy Zágráiban botrányos kifejezések fordultak elő, melyek szigoruan megbüntendők s hogy hasonló esetek elő ne fordulhassanak, szigoru intézkedésekre van szükség. (Nagy zaj.)

a minisztere között legutóbb mind gyakrabban mutatkozott. Az önértetes államtitkár lemondását már be is nyújtotta.

A konstantinápolyi lázadás.

London, okt. 25. (Saj. tud. távirata.) Mint a Standarnak Konstantinápolyból jelentik, azokat az ifju törököket, kiket összeesküvésben való bűnrészesség miatt az orvosi iskolában elfogták, — hadihajón szállították ki a nyílt tengerre, a hol valamennyiüket be is dobták a vízbe. Ez a maga nemében páratlanul álló és épp oly kegyetlen büntetés az ifju török párt bátorságát végre megörözte.

Az osztrák kormány programja.

Bécs, október 25. (Saját tud. távir.) (Képviselőház.) A parlamentben ma tovább folyt a tegnapi megkezdett vita a Badeni által előterjesztett kormányprogramra nézve. A vita még ma sem fejeztetett be és holnap lesz a folytatása, mely alkalommal Badeni ismét fel fog szólalni. Új mozzanatok a mai ülés éppenséggel nem tüntetett fel és az egész vita inkább már csak a tegnapi dolgok felrészítése volt.

Kormányválság Szerbiában.

Belgrád, okt. 25. (Saját tud. távir.) A radikális Szvesztinnisz értesülése szerint miniszterválság tört ki, a mely előre Novakovic, Petrovic és Mazinkovic miniszterek bukásával fog végződni. Mazonkovic helyét Taimanovic Miklós rendőrfőnök, Petrovic ezredes, államvasuti igazgató veszi át.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátaink és ismerőseink, kik felejtethetetlen jó anyám végtisztesség tételénél szíves megjelenésükkel bánatomat enyhíteni kívánták, fogadják ez uton legőszintébb köszönetemet.

Nagyvárad, 1895. október 24.

Özv. Keresztury Alajosné,
szül. Rezsuha Zsófia.

Közgazdaság.

A román buza és a budapesti tőzsde.

Laptársunk a »Magyarország« e tárgyban a következőket írja:

Az egész ország feszült figyelemmel ügyel arra, hogy mennyi buza jön be Romániából és Szerbiából Magyarországra, jól tudva azt, hogy ez a beözönlő buza a legkedvezőtlenebbül befolyásolja a mi búzáink árát. Minél nagyobb mennyiségű külföldi buza jön az országba, annál jobban hanyatlak a magyar buza ára s így könnyen érthető, hogy a gazdaközönség a legprecízebben ellenőrzi a külföldi buza behozatalát. Ezt a fontos ellenőrzést azonban megakadályozza a budapesti börze, mely ugylátszik, maga is szégyenli, hogy közvetítője az oláh buza behozatalának. S hogy ezt a szégyenét leplezgesse, vagy talán azért, hogy a kormánynak szolgálatot tegyen, azt a struccepolitikát követi, hogy hivatalos jelentéseibe nem veszi fel híven és igazság szerint, sőt néha egészen kihagyja az oláh és szerbiai buza forgalmát a budapesti tőzsdén.

A gabonatőzsdei ügynökök a tőzsdei szabályzat szerint kötelesek arra, hogy összes közvetített ügyleteiket, adásvételeiket bejelentsek. De újabban e szabályzatot úgy játszzák ki, hogy nem vallják be, illetőleg letagadják az oláhországi vagy szerbiai búzában előfordult kötéseket. Egyik helybeli előkelő gabonakereskedő-cég adatai alapján konstatálhatjuk például, hogy abban a hivatalos jegyzékben, melyet a tőzsde a tegnapi eladásokról kiadott, csupán 1400 métermázsza oláhországi buza szerepelt. Valóságban pedig nem 1400 métermázsza, hanem közel 30,000 métermázsza oláhországi búzát adtak el tegnap a

tőzsdén a malmoknak, még pedig 5—6000 métermázsás tételekben és 6.—6.20 frtos áron. Ezenfölül pedig eladtak 6500 métermázsza szerbiai búzát 5.82¹/₂ forintos áron. Miért tagadta le ezeket az adásvételeket a hivatalos jelentés? És miért nem szerepelt a mai kimutatásban az 1800 mm. oláhországi buza mellett a 3500 métermázsza szerbiai buza, melyet tényleg eladtak?

A budapesti tőzsde adatainak illetően megbízhatatlansága igen kellemetlen színben tünteti föl azokat a viszonyokat, melyek a tőzsdeépületen belül uralkodhatnak. Ha a tőzsde igényt tart arra, hogy hivatalos közegnek tekintessék, ha bírskodik tagjainak és nem tagjainak, kereskedőknek és gazdáknak vagyona felett, úgy feltétlen kellék, hogy a tőzsde vezetősége összes cselekedeteiben igazmondó és őszinte legyen és semmit el ne leplezzen, a mihez a nyilvánosság joga van. A külföldi buza adásvételeinél az ügynökök nem járnak el a szabályzat szerint, a mit a tőzsdének semmiesetre sem szabadna támogatni, hanem a legnagyobb erélyességgel kellene igyekeznie a letagadott adatok megszerzésére.

Különös figyelemmel leszünk ezután a tőzsde hivatalos adatainak ellenőrzésére. — Értesülésünk szerint Orsovánál hetenkint 100—120.000 métermázsza oláhországi buza halad át Budapest felé a Vaskapun és a szerbiai állomásokról is számos hajórakomány gabonát küldenek el a Dunán fölfelé, a mióta a vizállás emelkedése lehetővé tette a hajóközlekedés kifejlődését. Ez a nagy buzaözön mind a budapesti tőzsdére jön és a magyar gazdaközönség tudni akarja, miképpen, mikor és mily áron adják-veszik ezeket a gabonamennyiségeket. A tőzsdének pedig kötelessége, hogy erről híven számot adjon.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. október 24.

Budapest, október 24. I. Készárúüzlet. Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv kedvező volt és szilárd irányzat mellett 30.000 q. hazai buza kelt el 2¹/₂—5 krral olcsó árakon vásároltak.

Tiszavidéki 2500 q. 82 k. 7.— frton.

Idegen búzákból nem volt forgalom.

Rozs irányzata nyugodt, ára 6.20 frt. Budapesten.

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árajavulást jelentett minék folytatnálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 4—6 krral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.63—6.71 frt, rozs őszre 6.10—6.20 frt, tengeri 1896. máj.—juniusra 4.56—4.59 frton, zab őszre 5.78—5.83 frt, káposzta-repece szeptemberre 11.10—11.20 forintot.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 6.62—6.64 frt, buza tavaszra 6.93—6.94 frt, rozs őszre 6.10—6.12 frt, rozs tavaszra 6.32—6.33 frt, tengeri októberre—novemberre 5.95—6.— frt, tengeri 1896. május—juniusra 4.56—4.57 frt, zab őszre 5.78—5.80 frt, zab tavaszra 5.96—5.98 frt, káposzta-repece szeptemberre 9.50—9.55 frt, káposzta-repece augusztus—szeptemberre 10.10—11.16 frt.

Sertés-üzlet.

Köbánya, okt. 22 Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57 kr.; Fiatal nehéz: 54—55 kr.; Fiatal közép 54—55 kr.; Fiatal könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.; közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. október 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	121.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	123.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	97.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	161.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	127.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	152.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1050.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	481.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	399.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	—	395.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	951.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58.80
London vista	—	—	—	—	120.25
Paris vista	—	—	—	—	47.62 ¹ / ₂
20 márkás arany	—	—	—	—	11.76

Szerkesztői üzenetek.

J...sz. L....ó-nak. Nagyváradon. Milyen nagy különbség: hajdan és most! Midőn mi kezdők voltunk, mekkorát dobant a szívünk s mennyire örült a lelkünk a legelső szerény siker fölött, mely akként jelezte: »besoroztatott!«

De ön, úgy látszik, a jelen kornak modern növénye s mint ilyen praktikus és értelmes hajlandóságokkal bírhat, mert mindjárt a fennebbi jelszónak örvendés tudomásul vétele után, addigi inkognitójából kilép s kérdi: vajjon lesz-e valamelyes gyenge — honorarium?

Tegnap olvastuk a budapesti újságok egyikében a következő adomát (vagy talán tény?):

Egy fiatal költő, a ki egy fővárosi orfeumot szokott termékeivel ellátni, felszólítást kapott egy ruhakereskedőtől, hogy az egyik-másik kupléban csináljon üzletnek is egy kis reklámot; a kereskedő díjazásul ruhadarabokat ajánlott fel a költőnek. Az üzlet létrejött s a fiatal költő a minap egy új reklám strófát mutatott be a ruhakereskedőnek.

— Nem nagyon jó — mondja a kereskedő-kritikus.

— Eh, egy mellényt mégis csak megér!

— Annyit semmi esetre sem! Adok önnek érte egy nyakravalót, ezzel is tulságosan meg van fizetve! —

Ime ennek az adomának hatása alatt, igen szívesen felajánlunk önnek, honoráriumként, egyelőre — két iv papírost és egy szál tollat.

A magasabb honoráriumhoz még sokat kell —

nőnie! —

Halász István urnak B.-Püspöki. A lap innen rendszeren megy az érmelléki postával és csakis az ottani kézbesítésnél történhetik az a mindennapi eset, hogy ahelyett, hogy reggel kézbesítenék, ezt délután teszik. Kérjük ennek ismétlése esetén ezt velünk egy levelező-lapon tudatni és mi az illetékes igazgatóságához fordulunk orvoslásért.

(277) 2—2

Állami tisztviselő

ajánlkozik mindennemű írásbeli munkálatok (másolatok) gyors és pontos elkészítésére; esetleg kisebb kereskedésben az egyszerű könyvvitel melletti üzletkönyvek vezetésére d. u. 5—8 óráig terjedő időben. Czim a kiadó-hivatalban.

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a gáz-coaks, mert a nehezebb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsánként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1895. októberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZ-GYÁR:
Az igazgatóság.

(375) 4—12